

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตร เพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา

The Process of Extra-curriculum Learning Activity Management for Developing HIV Prevention Leaders in Schools

มาลี สบายยิ่ง^{1,*} วีรฉัตร สุบุญโญ² และ ประสงค์ ตันพิชัย³
Malee Sabaiying^{1,*}, Weerachat Soopunyo² and Prasong Tanpichai³

ABSTRACT

This action research was aimed to 1) construct an extra-curriculum learning activity management process for developing HIV prevention leaders in schools, and 2) examine the results of the constructed process. Patongprathankirawat school was selected purposively as the research base. Research participants involved 174 of Grade 11 students comprising of 20 leader students and 154 leading target students, teachers, school administrators, leader students' parents, and local public health officers. The research processes were 3 steps: planning, acting, and reflecting. Research instruments included tests, attitude measuring scales, life skills measuring scales, interview forms, reflection reports, and field notes. Quantitative data were analyzed using descriptive and inferential statistics, while content analysis was used to analyze qualitative data.

The findings were as follows. 1) Educators should understand clearly the context and characteristics of target population. Participation from concerned partners in designing and planning the learning process which appropriated to the needs of institute, student, and surrounding community should be initiated. And lastly, the learning process and activities should be regularly reflected for evaluation and improvement. Summary the findings and lessons learned was also suggested for scaling up to others context. 2) Leader students revealed that knowledge, attitude, life skills and potential appropriate to be HIV prevention leaders in school effectively. It was suggested that the revised extra-curriculum learning activity management process for developing HIV prevention leaders should be expanded in other schools with similar context

Keywords: extra-curriculum learning activities, HIV prevention leaders, school

¹ โครงการปริญญาเอก สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม 73140

Doctoral Program in Human and Community Resource Development, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom 73140, Thailand.

² ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330

Department of Lifelong Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

³ ภาควิชาการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม 73140

Department of Human and Community Resource Development, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom 73140, Thailand.

* Corresponding author, e-mail: malee588@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาและ 2) ศึกษาผลของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรที่สร้างขึ้น พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนพะตงประชานารีวัฒนะ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ร่วมในการวิจัย ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนรวม 174 คน จำแนกเป็นนักเรียนแกนนำ จำนวน 20 คน นักเรียนเป้าหมายการขยายผลจากแกนนำจำนวน 154 คน ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน แกนนำเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ และตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ขั้นตอนการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการ และ 3) ขั้นสะท้อนผลเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบวัดทัศนคติต่อโรคเอดส์ แบบวัดทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ แบบสัมภาษณ์ บันทึกการสะท้อนศักยภาพการเป็นแกนนำป้องกันเอดส์ และบันทึกภาคสนามการจัดเวทีต่าง ๆ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยายและสถิติทดสอบ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการวิจัยมีดังนี้ 1) ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาจะต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่และธรรมชาติของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ร่วมกระบวนการต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบและวางแผนขั้นตอนการดำเนินกระบวนการซึ่งจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา นักเรียน และชุมชนโดยรอบและมีการสะท้อนการปฏิบัติเพื่อประเมินและปรับปรุงกระบวนการอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการสรุปบทเรียนเพื่อพัฒนาสู่การขยายผลไปสู่บริบทอื่นต่อไป 2) นักเรียนแกนนำมีความรู้เรื่องเพศศึกษา ทัศนคติต่อ

โรคเอดส์ ทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ และสามารถแสดงศักยภาพในการถ่ายทอดและเป็นแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิผล ข้อเสนอแนะคือ การนำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ไปขยายผลในสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันโดยปรับการคัดเลือกนักเรียนแกนนำและกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตร แกนนำป้องกันเอดส์ สถานศึกษา

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 กองทุนโลกเพื่อการต่อสู้โรคเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย ได้ให้ทุนแก่ประเทศไทยเป็นระยะเวลา 5 ปี โดยส่วนหนึ่งของกิจกรรมเป็นการณรงค์ป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนที่เน้นเยาวชนในโรงเรียนอายุ 12-18 ปี และเยาวชนนอกโรงเรียนอายุ 15-24 ปี ตาม “โครงการก้าวอย่างเข้าใจ” ภายใต้วรรณกรรมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข บริหารโดยองค์กรแพช แต่จากผลการประเมินโครงการดังกล่าวพบว่า เยาวชนยังมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการป้องกันและการติดต่อของโรคเอดส์น้อยอยู่ กล่าวคือ เยาวชนในโรงเรียนที่ตอบตัวชี้วัดการป้องกันเอดส์ถูกต้องทั้ง 5 ข้อตามเกณฑ์ของ UNGASS มีเพียงร้อยละ 34.5 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552) ในขณะที่รายงานผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียน พ.ศ. 2554 พบว่า เยาวชนมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น กล่าวคือในปีพ.ศ. 2547 นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสบการณ์ทางเพศร้อยละ 17.8 เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.0 ในปี พ.ศ.2554 ซึ่งส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟนหรือคนรัก (ร้อยละ 19.3) และใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 51.1 ส่วนนักเรียน

หญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสบการณ์ทางเพศร้อยละ 5.0 ในปี พ.ศ.2547 เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 ในปี พ.ศ.2554 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2554) เช่นเดียวกับข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนของมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าเยาวชนชาย 2 ใน 3 เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราวที่ไม่ใช่พนักงานบริการ และในกลุ่มนี้มีเพียงครึ่งหนึ่งที่ใช้นั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอ และ 1 ใน 4 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัย (Chamratritthirong, Kittisuksathit, Podhisita, Isarabhakdi, & Sabaiying, 2007) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีมากขึ้น

ทั้งนี้ Phoolcharoen & Sittitrai (2007) ได้ศึกษาการดำเนินงานเรื่องการป้องกันเอดส์ที่ผ่านมาพบว่า ทักษะชีวิต เพศศึกษา และเอดส์ศึกษาในโรงเรียนสำหรับเยาวชนเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและมีสัมฤทธิ์ผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ของเนื้อหาและกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการปี 2553-2554 บูรณาการและเร่งรัด การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ลงครั้งหนึ่งในปี 2554 ที่ได้กำหนดมาตรการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้นในกลุ่มเยาวชนคือ กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องเอดส์ เพศศึกษา และทักษะชีวิตในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ (ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ, 2552)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางหนึ่งในการป้องกันเอดส์สำหรับเยาวชนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันเอดส์ตอบสนองความสนใจและพัฒนาการตามช่วงวัยของผู้เรียนอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรที่บูรณาการเนื้อหา เพศศึกษา เอดส์ศึกษา และทักษะชีวิต เข้าด้วยกันโดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้

รู้ในกลุ่มเพื่อนผ่านนักเรียนแกนนำ ด้วยความมุ่งหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิผลในการช่วยให้เยาวชนมีความรู้ ทักษะคิด และทักษะในการป้องกันเอดส์ดีขึ้นอันส่งผลต่อการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีทางเพศสัมพันธ์ของเยาวชนไทยในอนาคต

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่ Nicol (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543) เชื่อว่า เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด และทักษะได้ดีที่สุด เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของกำหนดหรือเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มีความเป็นอิสระทางความคิด เรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์ ตลอดจนจากกระบวนการทำงานเป็นทีม และ ทฤษฎีการสร้างพลัง (Empowerment Theory) ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เกิดความนับถือเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) มีความคาดหวังในความสามารถของตนเอง (Self Efficacy) สูงขึ้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ทั้งยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาความเสมอภาคในสังคมด้วย (Wallerstein & Bernstein, 1988)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา 2) ศึกษาผลของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถาน

ศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เริ่มปฏิบัติการในพื้นที่วิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2554 และสิ้นสุดในเดือนกุมภาพันธ์ 2555 เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

พื้นที่วิจัย

การวิจัยครั้งนี้เจาะจงเลือกโรงเรียนพะตง ประชานศิริวัฒน์ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่วิจัยด้วยเหตุผลจากการศึกษาบริบทเบื้องต้นคือ 1) เป็นสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เมืองใหญ่ที่มีการขยายตัวของเมืองแพร่กระจายมาถึง บริเวณรอบๆ โรงเรียนมีโรงงานอุตสาหกรรมและสถานบันเทิงกลางคืนจำนวนมาก 2) เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดกลางที่มีจำนวนห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นไม่มากคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 6 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียนไม่มากนักประมาณ 30-40 คน ซึ่งเหมาะสมในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแกนนำ 3) เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสนใจปัญหาเรื่องเพศและการป้องกันเอดส์ ประกอบกับมีครูที่ความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีเรื่องเพศศึกษา เอดส์ศึกษา และทักษะชีวิต มีความสนใจและยินดีให้ความร่วมมือที่จะให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์กับนักเรียนในโรงเรียน และเป็นครูที่เล็งเห็นแก่นักเรียน

ผู้ร่วมในการวิจัย

การเลือกผู้ร่วมวิจัยในการศึกษาค้นครั้งนี้ใช้หลักการของจิตอาสาโดยความสมัครใจเป็นหลัก ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ห้องเรียน จำแนกเป็นนักเรียนแกนนำจำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการรับสมัครนักเรียนที่สนใจเป็นแกนนำป้องกันเอดส์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทุกคนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการขยายผลจากนักเรียนแกนนำจำนวน 154 คน ครูที่เล็งซึ่งเป็นครูที่สอนสุขศึกษาในระดับชั้นม.5และทำงานด้านเพศศึกษาและป้องกันเอดส์ในโรงเรียนรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนแกนนำที่สมัครใจเข้าร่วม เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลพะตงและโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติตำบลพะตงที่รับผิดชอบงานเอดส์ และตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่สนใจเข้าร่วม

กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นสะท้อนผลดังนี้

ขั้นวางแผน

1.1 ผู้วิจัยประชุมร่วมกับผู้บริหาร โรงเรียนคือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่เล็ง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย บทบาท และแผนการดำเนินการกิจกรรมในภาพรวมตลอดโครงการ

1.2 ผู้วิจัยศึกษาบริบทของนักเรียนและชุมชนเป้าหมายในเชิงลึก ศึกษาเนื้อหาและกิจกรรมเรื่องเพศศึกษา ทักษะชีวิตในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ศึกษาที่โรงเรียนดำเนินการอยู่แล้วทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรโดยการสัมภาษณ์ครูสุขศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์จัดกลุ่มกิจกรรมและเนื้อหาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะชีวิต ในการป้องกันเอดส์ การถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์และการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และรับสมัครนักเรียนแกนนำป้องกันเอดส์

ขั้นปฏิบัติการ

2.1 การจัดเวทีประชุมผู้ร่วมในการวิจัยเพื่อร่วมกันพิจารณากรอบกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาแนวทางการจัดกิจกรรมโครงสร้างการดำเนินกิจกรรม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้

2.2 ออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำโดยใช้ผลที่ได้รับจากการจัดเวทีประชุมผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยตลอดจนสื่อและคู่มือการจัดกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นสะท้อนผล

จัดเวทีประชุมสรุปกระบวนการและถอดบทเรียนที่ได้รับการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการกับผู้ร่วมในการวิจัย เพื่อรับฟังความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลของการจัดเวทีมาปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ส่วน ดังนี้

1. เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วยแบบวัดความรู้เรื่องเพศศึกษา การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อแบบวัดทัศนคติที่ถูก

ต้องต่อโรคเอดส์ เป็นมาตรวัด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ และแบบวัดทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ เป็นลักษณะสถานการณ์สมมติให้เลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ แบบวัดทั้ง 3 ด้านนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่นกับนักเรียนในโรงเรียนอื่นจำนวน 34 คนดังนี้ แบบวัดความรู้ได้ค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ .23-.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ .24-.89 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ .6038 ส่วนในแบบวัดทัศนคติตอนที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .7073

2. เครื่องมือประเมินศักยภาพการเป็นนักเรียนแกนนำการป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา เป็นการบันทึกภาคสนามจากการติดตามผลการนำความรู้ที่นักเรียนแกนนำได้จากการอบรมไปถ่ายทอด ให้คำปรึกษา และจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ร่วมกับกลุ่มนักเรียนเป้าหมายการขยายผลจากนักเรียนแกนนำ

3. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เป็นการบันทึกภาคสนามในการจัดเวทีต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และทดสอบความแตกต่างด้วย t-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กระบวนการวิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบวิธีการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษามีดังนี้

1. การสร้างกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา

1.1 ผลการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงอ่อน นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีนักเรียนที่ต้องลาออกกลางคันเนื่องจากตั้งครรภ์ระหว่างเรียน 2-3 รายทุกปี แต่โรงเรียนมีกิจกรรมและโครงการเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ทั้งในและนอกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยการสอนรายวิชาเพิ่มเติม “ก้าวอย่างองอาจเข้าใจ” และ “เพศศึกษาเพื่อชีวิตวัยรุ่น” ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และตั้งชมรมวัยรุ่นวัยใส ในขณะที่ชุมชนให้ความสนใจเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ในเยาวชน โดยในแผนพัฒนา 3 ปีของเทศบาลตำบลพะตงได้กำหนดงบประมาณสำหรับโครงการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันเอดส์ปีละครั้ง

1.2 ผลการจัดเวทีประชุมร่วมกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาและกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งได้ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมในด้านความรู้ ทักษะคิด และทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ดังข้อมูลที่บันทึกได้จากการจัดเวทีประชุม เช่น “ทำไมไม่มียารักษา” “การไม่ใส่ถุงยางอนามัยติดเอดส์แน่หรือ” “จะปฏิบัติตนอย่างไรกับคู่คิดเชื่อ” “วิธีปฏิเสธไม่ให้เสียเพื่อนหรือเสียแฟน” เป็นต้น

1.3 ผลจากการพิจารณากรอบการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ร่วมกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ข้อสรุปดังตารางที่ 1

2. ผลของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา

2.1 ความรู้ ทักษะคิด และทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ของนักเรียนแกนนำมีข้อค้นพบดังนี้

2.1.1 นักเรียนแกนนำมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์หลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 10.65$) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 7.43$) โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.1.2 นักเรียนแกนนำมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในด้านบวกหลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.94$) เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.14$) โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.1.3 นักเรียนแกนนำมีทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์หลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.83$) สูงกว่าและก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.67$) โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 4.13$) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.54$) โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ส่วนทักษะอีก 3 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

2.2 ด้านศักยภาพการเป็นแกนนำของนักเรียนแกนนำ จากการติดตามของผู้วิจัยโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์หลังปฏิบัติเป็นระยะและจากการจัดเวทีสะท้อนผลได้ข้อค้นพบดังนี้

2.2.1 การถ่ายทอดและให้คำปรึกษา นักเรียนแกนนำมีวิธีการถ่ายทอดต่อในหลายรูปแบบซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบไม่เป็นทางการ ดังนี้ 1) มีการนั่งคุยกับเพื่อนเป็นกลุ่ม เช่น เพื่อนจะถามว่าไปอบรมอะไรมา ก็จะเล่าให้เพื่อนฟังเรื่องโรคเอดส์และการป้องกัน และนำเอกสารให้อ่าน 2) บอกให้เพื่อนใช้ถุงยางอนามัยเมื่อจะไปมีเพศสัมพันธ์ 3) บอกเล่าให้กับ

บุคคลในครอบครัวฟังและนำเอกสารให้อ่าน 4) นำแบบประเมินความเสี่ยงไปให้เพื่อนตอบเพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของตนเอง สำหรับการให้คำปรึกษานั้น ก็จะเป็นการให้คำปรึกษาแบบไม่เป็นทางการ เช่น มีเพื่อนมาถามว่า “ไปคูหนั่งกับเพื่อนชายแล้วถูกเพื่อนชายจับมือจะอย่างไรเพื่อไม่ให้เขาโกรธ” นักเรียนแกนนำก็จะแนะนำหลักการปฏิเสธต่อรองแก่เพื่อนไป

ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายการขยายผลจากนักเรียนแกนนำได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนจากความรู้ ทักษะ และทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายซึ่งพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์หลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 10.12$) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 8.11$) โดยเฉพาะเรื่องเอดส์ศึกษา ($\bar{x} = 8.52$ และ $\bar{x}$

ตารางที่ 1 สรุปผลการพิจารณากรอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

เรื่อง	สาระการเรียนรู้	วิธีการ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	แนวทางการประเมินผล
1. ความรู้เพศศึกษาและเอดส์ศึกษา	1.1 สุขภาวะทางเพศ 1.2 โรคเอดส์	1. การอบรมนักเรียนแกนนำป้องกันเอดส์ ระยะเวลา 2 วัน โดย การบรรยาย กรณีศึกษา อภิปราย บทบาทสมมติ เกม กลุ่มสัมพันธ์และ การระดมสมอง	1.นักเรียนแกนนำและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาวะทางเพศและความรู้เรื่องโรคเอดส์ ด้านการติดต่อและการป้องกัน 2.นักเรียนแกนนำและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อเชไอวี/เอดส์ ทัศนคติต่อเชไอวี/เอดส์ ทัศนคติต่อที่เพศสัมพันธ์ และทัศนคติต่ออุ้งยางอนามัย	1. นักเรียนแกนนำและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม 2. การแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน 3. การตอบคำถาม 4. การนำเสนอผลงานกลุ่มจากการระดมสมอง
2. ทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์	2.1 ทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อเชไอวี/เอดส์ 2.2 ทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ 2.3 ทัศนคติต่ออุ้งยางอนามัย	3. การร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนคิดและจัดกิจกรรมณรงค์วันเอดส์โลก	3.นักเรียนแกนนำและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะในการสื่อสารปฏิเสธต่อรอง มีทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และมีการจัดการอารมณ์และความเครียด	

= 12.14) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์หลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.63$) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.28$) และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้านที่ .001 ด้านทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์หลังเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.82$) เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.76$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ดังตารางที่ 3

2.2.2 การจัดกิจกรรมรณรงค์วันเอดส์โลก นักเรียนแกนนำร่วมกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียนสามารถ

จัดกิจกรรมรณรงค์วันเอดส์โลก ในหลายลักษณะ ดังนี้ 1) การจัดนิทรรศการความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกัน 2) จัดการแสดงบทบาทสมมุติบนเวที และ 3) การตอบคำถามความรู้เรื่องโรคเอดส์ซึ่งรางวัลโดยกิจกรรมทุกลักษณะจะมีนักเรียนแกนนำทำหน้าที่ตอบข้อซักถามให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้สนใจ

2.3 จากการจัดเวทีสะท้อนผลและถอดบทเรียนกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย พบ ประเด็นเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองต่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ในทางบวกกิจกรรมรณรงค์ในวันเอดส์โลกการมีส่วนร่วมความรู้เรื่องโรคเอดส์ และทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และทักษะชีวิตที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนแกนนำระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

(n = 20)						
ความรู้ ทัศนคติ ทักษะชีวิต	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. เพศศึกษาและเอดส์ศึกษารวม	14.85	3.082	21.30	2.002	9.506***	.000
1.1 สุขภาวะทางเพศ	7.05	1.356	8.20	1.152	2.669*	.015
1.2 เอดส์ศึกษา	7.80	2.608	13.10	1.518	9.254***	.000
2. ทัศนคติที่ถูกต้องต่อโรคเอดส์	3.14	.611	3.94	.458	6.948***	.000
2.1 ทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	3.16	.756	4.11	.670	5.516***	.000
2.2 ทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์	2.90	.753	3.57	.555	4.611***	.000
2.3 ทัศนคติต่อถุงยางอนามัย	3.36	1.007	4.15	.651	3.925**	.001
3. ทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์	3.67	.200	3.83	.257	2.555*	.038
3.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.54	.580	4.13	.445	-4.963***	.000
3.2 ทักษะในการสื่อสารปฏิเสธต่อรอง	3.91	.358	3.92	.476	.000	1.00
3.3 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	3.62	.394	3.56	.347	.444	.662
3.4 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด	3.61	.397	3.60	.395	.103	.919

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การสร้างกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาสามารถดำเนินตามขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นสะท้อนผล เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความเข้าใจร่วมกันและมีความตั้งใจจริงในการเข้าร่วมกระบวนการ ผู้จัดกิจกรรมจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่และธรรมชาติของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ร่วมกระบวนการต้องมีส่วนร่วม

ส่วนร่วมในการออกแบบและวางแผนขั้นตอนการดำเนินการกระบวนการซึ่งจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา นักเรียน และชุมชนโดยรอบต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมคิดและเสนอทางเลือก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยเหตุผล ตลอดจนอภิปรายเสนอทางเลือกต่าง ๆ โดยอิสระ และยอมรับซึ่งกันและกันและมีการสะท้อนการปฏิบัติ เพื่อประเมินและปรับปรุงกระบวนการอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการสรุปบทเรียนเพื่อพัฒนาสู่การขยายผลไปสู่บริบทอื่นๆ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และทักษะชีวิตที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

(n = 154)

ความรู้ทัศนคติ ทักษะชีวิต	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. เพศศึกษาและเอดส์ศึกษารวม	16.23	2.911	20.23	2.198	16.959***	.000
1.1 สุขภาวะทางเพศ	7.71	1.120	8.10	1.034	3.938***	.000
1.2 เอดส์ศึกษา	8.52	2.429	12.14	1.681	17.606***	.000
2. ทัศนคติที่ต้องต่อโรคเอดส์	3.28	.503	3.63	.535	7.104***	.000
2.1 ทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	3.02	.774	3.60	.756	7.549***	.000
2.2 ทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์	3.20	.648	3.36	.712	2.852**	.005
2.3 ทัศนคติต่อถุงยางอนามัย	3.63	.751	3.93	.674	3.870***	.000
3. ทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์	3.76	.226	3.82	.238	3.142**	.002
3.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.74	.476	3.94	.567	4.055***	.000
3.2 ทักษะในการสื่อสารปฏิเสธต่อรอง	3.87	.398	3.94	.361	1.765	.085
3.3 ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา	3.57	.350	3.66	.311	2.349*	.020
3.4 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด	3.64	.340	3.70	.355	1.570	.119

*** $P < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

สำหรับผลของกระบวนการดังกล่าว พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมทั้งนักเรียนแกนนำและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ทักษะ และทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เชื่อว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะได้ดีที่สุด เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีอิสระทางความคิด เรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์ ตลอดจนจาก

กระบวนการทำงานเป็นทีมและเห็นได้ชัดเจนจากผลของการประเมินเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองที่สูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างพลังที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาแกนนำป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา

ประเด็นพิจารณา	ตัวอย่างเสียงสะท้อนของผู้ที่เกี่ยวข้อง
การปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองต่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ในทางบวก	นักเรียนแกนนำ: "อยากสัมผัส/พบปะพูดคุยกับผู้ติดเชื้อโดยตรงจะทำให้เข้าใจอย่างแท้จริง" ผู้ปกครองและบุคลากรสาธารณสุขในชุมชน: "การเห็นของจริงจะทำให้เปลี่ยนทัศนคติได้"
กิจกรรมรณรงค์ในวันเอดส์โลก	นักเรียนแกนนำ: "ให้เวลาน้อยไปทำให้เด็กมาดูนิทรรศการต่างๆ ไม่ทั่วถึง ควรให้เวลารุ่งวันบ่าย" ผู้ปกครองและบุคลากรสาธารณสุขในชุมชน: "ควรเพิ่มกิจกรรมรณรงค์ในชุมชนด้วย เช่น เสียงตามสายในชุมชน"
การมีส่วนร่วม	นักเรียนแกนนำ: "อยากให้โรงเรียนให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก เพราะโรงเรียนเป็นที่รวมของวัยรุ่น และอยากให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการป้องกันเอดส์เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าร่วมด้วย และครูของโรงเรียนก็ควรร่วมทำความเข้าใจเพื่อจะได้ถ่ายทอดและให้คำปรึกษาได้" ผู้ปกครองและบุคลากรสาธารณสุขในชุมชน: "ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกระจายข้อมูลข่าวสาร"
ความรู้เรื่องโรคเอดส์	นักเรียน: "คนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์น้อย" "นักเรียนบางคนไม่สนใจอะไรที่เป็นวิชาการ" "เพื่อนๆ ยังแยกแยะผู้ป่วยกับผู้ติดเชื้อไม่ได้" ผู้ปกครองและบุคลากรสาธารณสุขในชุมชน: "เวลาในการอบรมสั้นไป การให้คำปรึกษานั้นต้องใช้เวลามากกว่านี้" "ความรู้แกนนำอยู่ในระดับดี ต้องพัฒนาในส่วนที่ขาด"
ทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์	นักเรียน: "ต้องการวิธีการปฏิเสธต่อรองและทักษะในการตัดสินใจให้มากกว่านี้" "เพื่อนๆ ยังมีวิธีการปฏิเสธต่อผู้อื่นได้ไม่ดีนัก จนบางครั้งไม่กล้าปฏิเสธ"

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยคือ การนำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อป้องกันเอดส์ไปขยายผลในสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยปรับเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนแกนนำ และเพิ่มเวลากิจกรรมทักษะชีวิตในการป้องกันเอดส์ เชิญผู้ติดเชื้อเอชไอวีมาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าอบรมเพื่อปรับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียน ประเทศไทย พ.ศ. 2554*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *คู่มือการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วงศ์กมล โปรดักชั่น จำกัด.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบโครงการเอดส์ด้านการป้องกันและการดูแลรักษาที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโลกรอบที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ. (2552). *แผนปฏิบัติการปี 2553-2554 บูรณาการและเร่งรัดการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ลงครึ่งหนึ่งในปี 2554*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- Chamrathirong, A., Kittisuksathit, S., Podhisita, C., Isarabhakdi, P., & Sabaiying, M. (2007). *National Sexual Behavior Survey of Thailand 2006*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University.

- Wallerstein, N., & Bernstein, E. (1988). Empowerment education: Freire's idea adapted to health education. *Health Education Quarterly*, 15(4), 379-394.
- Phoolcharoen, W., & Sittitrai, W. (2007). *A Thailand Review of the National Strategy and Measures on HIV Prevention for 2007 - 2011*. Nonthaburi: Policy Research and Development Institute Foundation.

TRANSLATED THAI

REFERENCES

- Department of Disease Control, Ministry of Public Health (2011). *Behavioral Surveillance Survey Results in Relation to HIV Infection among Students, Thailand, 2011*. Nonthaburi: Ministry of Public Health. [in Thai]
- Department of Mental Health, Ministry of Public Health (2010). *Handbook of participatory training*. Bangkok: Wongkamon Production Co . Ltd. [in Thai]
- Institute of Population and Social Research, Mahidol University. (2009). *The impact evaluation of HIV/AIDS prevention and treatment and care project*. Supported by Global Fund (Round 1). Bangkok: Theppenvanist Printing House. [in Thai]
- National AIDS Management Center (2009). *The 2010-2011 National Operating Plan for Integrating and Accelerating HIV/AIDS Prevention to Half New Infection Cases by the Year 2011*. Nonthaburi: Ministry of Public Health. [in Thai]